

HEGE NILSEN BARSTAD
KARIN HENRIKSEN GLASØ

Kunnskapsbasert politiarbeid

Teori og praksis

GYLDENDAL

KUNNSKAPSBASERT POLITIARBEID

HEGE NILSEN BARSTAD OG KARIN HENRIKSEN GLASØ

KUNNSKAPSBASERT POLITITARBEID

– TEORI OG PRAKSIS

 GYLDENDAL

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2021

1. utgave, 1. opplag 2021

ISBN 978-82-05-52982-3

Omslagsfoto: Piotr Szczepanek/Shutterstock

Omslagsdesign: Kristin Berg Johnsen

Figurer: HAVE A BOOK

Sats: HAVE A BOOK

Brødtekst: Minion 10,5/15 pkt.

Papir: 90 g Amber Graphic

Trykk: Opolgraf, Polen

Alle henvendelser om boken kan rettes til

Gyldendal Akademisk

Postboks 6730 St. Olavs plass

0130 Oslo

www.gyldendal.no/akademisk

akademisk@gyldendal.no

Materialet er vernet etter åndsverkloven. Uten uttrykkelig samtykke er eksemplarframstilling, som utskrift og annen kopiering, bare tillatt når det er hjemlet i lov (kopiering til privat bruk, sitat o.l.) eller avtale med Kopinor (www.kopinor.no).

Utnyttelse i strid med lov eller avtale kan medføre erstatnings- og straffansvar.

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.

Se www.gyldendal.no/miljo

Til minne om Sjur

Forord

Denne boken er skrevet som et pensumbidrag til politiutdanningens tredje studieår. Den er knyttet opp mot bacheloroppgaven og fagområdene vitenskapsteori og forskningsmetode.

Det finnes mange bøker innenfor vitenskapsteori og forskningsmetode allerede, og slik sett kunne man tenke at det ikke er behov for enda et bidrag. Vår erfaring fra undervisning og veiledning ved Politihøgskolen er imidlertid at mange studenter opplever det utfordrende å relatere disse teoretiske fagområdene til den arbeidshverdagen de skal ut i. Målet med denne boken er derfor å gjøre teorien mer praksisnær, og på den måten vise hvordan vitenskapelig tenkning og systematisk metodikk er viktig for politiet. Samtidig ønsker vi at boken skal fungere som en veileder for studentene i arbeidet med bacheloroppgaven.

Vi vil takke førsteamanuensis Jon Strype og førsteamanuensis Gunnar Thomassen samt politiinspektør og studieleder Philip Tolloczko for grundige fagfellevurderinger og viktige innspill. Deres tilbakemeldinger har vært verdifulle for oss i sluttarbeidet med boken.

Videre vil vi takke Ane Gardner Øxnevad og Åsmund Hordvik (avgangsstudenter 2020) for gjennomlesning og meget konstruktive tilbakemeldinger, representert ved selve målgruppen for boken. Det er

også grunn til å takke de forhenværende politistudentene som har gitt oss sitt samtykke til å gjengi utdrag fra tidligere innleverte eksamensbesvarelser og bacheloroppgaver.

Professor Liv Finstad har lest utkast i ulike stadier underveis i prosessen. Vi er takknemlige for hennes svært tydelige og bevisstgjørende forslag og kommentarer.

Førsteamanuensis og studieleder Geir Aas fulgte bokprosjektet med stor interesse hele veien og gav oss jevnlige tilbakemeldinger. Med sin lange erfaring som forsker og studieleder var han en svært verdifull ressurs og engasjert diskusjonspartner. Vi er dypt takknemlige for det gode samarbeidet vi hadde gjennom mange år, og for hans viktige bidrag til denne boken.

En samlet faggruppe stilte seg positiv til prosjektet. De ansvarlige emnekontaktene ved samtlige studiesteder har ved to anledninger fått manusutkast til gjennomlesning, og vi takker for interesse og innspill fra kolleger, medlemmer av førstelektorgruppen og forskergruppen Polititidning, læringsmiljø og studenter (PULS).

Biblioteket ved Politihøgskolen har vært en viktig ressurs for oss. Takk for god hjelp med å skaffe til veie litteratur. Det er også grunn til å takke bacheloravdelingen og FoU-utvalget ved Politihøgskolen for tildeling av FoU-ressurs til skrivearbeidet.

Vi har satt stor pris på det gode samarbeidet med Gyldendal Akademisk. Særlig vil vi fremheve redaktør Vibeke Høegh-Omdal. Hun har med sin høye faglige kompetanse gitt oss grundige og poengterte tilbakemeldinger. Hennes positive væremåte har også bidratt til et svært motiverende samarbeid. Vi har sett frem til hvert eneste møte i Gyldendalhuset og i den siste tiden på Teams. Det er også på sin plass å rette en takk til Gro Trude Gjestrud for meget godt utført språkvask av manuset før utgivelse.

Vi vil også takke hverandre for et unikt kollegasamarbeid og vennskap. Og til slutt vil vi takke familiene våre som betyr alt for oss og som har vist interesse for boken hele veien.

Oslo, februar/mars 2021

Hege Nilsen Barstad og Karin Henriksen Glasø

Innhold

KAPITTEL 1 INNLEDNING	13
Tre sentrale områder	14
Bokens oppbygning	16
KAPITTEL 2 VITENSKAPELIG TENKNING OG KUNNSKAPSBASERT	
POLITITARBEID	18
Hva er vitenskapelig tenkning?	19
Tenkning i teori og praksis og ulike nivåer av kompleksitet	21
Hva er kunnskap?	22
Kunnskapsbasert politiarbeid	24
Hermeneutikk	25
Hypotetisk-deduktiv metode	29
Forklarende og fortolkende kunnskap	32
Å jobbe kunnskapsbasert	33
KAPITTEL 3 FOREBYGGENDE POLITITARBEID	35
Hva er forebygging?	37
Bekymringssamtalen	38
Å stille kritiske spørsmål	42
Etterretningsstyrt politiarbeid	43
Forskning og etterretning – likheter og ulikheter	44
Forskning og systematisk kunnskapsproduksjon	47
Etterretningsstyrte politipatruljer	49
Å være åpen for utviklingspotensial	50
Fra gata til data	51

KAPITTEL 4 OPERATIVT POLITIARBEID OG BEREDSKAP	54
Forforståelse, tolkning og skjønnsutøvelse i operativt politiarbeid	57
Vitenskapelig tenkning og et begrunnet skjønn i det operative politiarbeidet	61
Politiblikket	61
Politikultur	66
Bevissthet og begrunnet skjønn	68
Grunnleggende verdier og prosessrettferdighet	74
 KAPITTEL 5 ETTERFORSKNING	 77
Forskning og etterforskning – likheter og ulikheter	80
Hvorfor vitenskapelig tenkning er viktig i etterforskningsarbeid	81
Hermeneutikk i etterforskning	82
Drapet i Holmenkollen	85
Vitenskapelig tenkning i den innledende fasen av etterforskningsprosessen	86
Hypotesetenkning som verktøy i etterforskning – Monika-saken	90
Vitenskapelig tenkning i avhørsfasen av etterforskningsprosessen	91
Fra en tilfeldighetspreget amatørisme til en forskningsbasert profesjonalisme	92
Mulige dilemmaer i politiavhør	95
 KAPITTEL 6 BACHELOROPPGAVEN	 98
IMRaD-struktur	100
Tema og problemstilling	101
Å svare på problemstillingen	103
Metode	104
Kvantitative og kvalitative metoder	104
Å søke etter kilder	106
Forforståelse og kildekritikk	107
Å redegjøre og å diskutere	108
Hva vil det si å redegjøre?	109
Hva vil det si å diskutere?	111
Å avslutte en bacheloroppgave	115
Å skrive sammendrag	115
Veiledning	116

KAPITTEL 7 LITTERATURSTUDIE	118
Introduksjon	119
Kommentarer til introduksjon	122
Metode	122
Kommentarer til metode	126
Resultater og diskusjon	127
Kommentarer til resultater og diskusjon	141
 KAPITTEL 8 EMPIRISK OPPGAVE	 144
Introduksjon	145
Kommentarer til introduksjon	147
Metode	148
Kommentarer til metode	156
Resultater og diskusjon	157
Kommentarer til resultater og diskusjon	173
 KAPITTEL 9 ERFARINGSBASERT OPPGAVE	 175
Avvik fra IMRaD-strukturen	175
Introduksjon	176
Kommentarer til introduksjon	178
Resultater og diskusjon	179
Kommentarer til resultater og diskusjon	193
Metode	194
Kommentarer til metode	196
 KAPITTEL 10 AVSLUTTENDE BETRAKTNINGER	 197
 LITTERATUR	 199